

Determining the fields of development new cooperatives in the rural areas of Savojbolagh County

Ali Akbar Barati^{*1}, Hojjat Varmazyari², Hossein Shabanali Fami³ and Manouchehr Nazarizadeh⁴

1, 2 & 3. Associate Prof, Assistant Prof & Prof., Department of Agricultural Management and Development, Faculty of Agriculture, University of Tehran, Tehran, Iran.
4. MSc. student in Rural Development, Department of Agricultural Management and Development, Faculty of Agriculture, University of Tehran, Tehran, Iran.

CITATION: Barati, A. Varmazyari, H. Shabanali Fami, H & Nazarizadeh, M. (2024). Determining the fields of development new cooperatives in the rural areas of Savojbolagh County. *Journal of Cooperation and Agriculture*, 13(49), 47-65. (In Persian).

DOI: 10.22034/ajcoop.2024.437758.1869

ARTICLE INFO

Keywords:

≠ Rural cooperatives
≠ rural development,
≠ Cooperative development context
≠ Performance-importance analysis

Received:

21 February 2024

Revised:

7 May 2024

Accepted:

18 June 2024

Available online:

20 June 2024

ABSTRACT

Context and purpose. Villages are extremely important in many developing nations. However, in today's world achieving rural development has become more challenging and complex. Since cooperatives possess the ability to mobilize local resources against crisis, they are suggested as a solution for enhancing social welfare and quality of life where agriculture is the primary economic activity. Nevertheless, the majority of rural cooperatives in Iran haven't experienced much success, and as a result, the current study was carried out to identify potential areas for cooperative development in rural areas and assess the level of covering these areas by existing cooperatives.

Methodology/approach. This survey study used a researcher-made questionnaire that was completed by face-to-face interview method. The study's statistical population comprised the inhabitants of Savojbolagh County's rural settlements in Alborz province (115,096). G-Power software was used to calculate the study sample size (210 individuals). The data were analyzed using both descriptive and inferential approaches, including Importance-Performance Analysis (IPA), coefficient of variation, and frequency.

Findings and conclusions. The findings led to the identification of 37 different types of fields for the development of cooperative activities in rural areas (include the agricultural and non-agricultural sector). The average importance of agricultural cooperatives (3.57) was higher than that of non-agricultural cooperatives (3.37). In the group of agricultural cooperatives, the field of processing had the largest gap between performance and importance (2.57). Based on the IPA analysis, area (a), or the concentration region, contains all of the identified fields. This indicates that even though the fields that have been selected are very important, the present cooperatives have not performed well enough to cover them. It means the current cooperatives have not fared well in this field.

Originality. The present study used the Importance-Performance Analysis (IPA) method, as a new approach in the field of rural cooperatives studies.

EXTENDED ABSTRACT

Context and purpose. Villages, as the smallest and most traditional social unit in any society, hold significant importance (Shahbazi, 2022). Rural development serves as a driving force for national development in many countries, especially in the developing countries, and achieving it is an inevitable necessity (Kolagar and Aghaie, 2014). However, in today's advancing human societies, achieving rural development has become increasingly challenging and complex. Achieving rural development now requires the attention of policymakers and development planners to the necessity of engaging local people, associations, local non-governmental organizations, and grassroots in all stages from decision-making to planning and implementation (Azami, Soleymani, and Aghahi, 2011). Cooperatives are one of the tools that can mobilize local resources to overcome crises, and their structure allows for more community-oriented approaches (Zeuli and Radel, 2005). In countries where their economy is based on agricultural activities, rural cooperatives are recommended as a solution for better income distribution, poverty alleviation, vulnerability reduction, and improvement of quality of life and social welfare (Nuredin and Byeong Wan, 2015). It was for these reasons that cooperative development policies received attention in Iranian society. However, rural cooperatives in Iran have not been very successful, as many of them are currently stagnant or defunct. Therefore, the present study aims to identify possible grounds for the development of various types of cooperatives at the rural level and evaluate the current coverage level of these grounds by existing cooperatives in rural areas.

Methodology/approach. The present research is a type of survey study, with its main data collection tool being a researcher-made questionnaire completed through face-to-face interviews. The statistical population of this study consisted of residents of rural communities in Savojbolagh County (115,096 individuals according to the latest national census data in 1395). The sample size for the study was determined to be 210 individuals using G-Power software. Both descriptive and inferential analysis methods were utilized for data analysis, including frequency analysis, coefficient of variation, and Importance-Performance Analysis (IPA).

Findings and conclusions. Based on the results, a total of 37 field areas for cooperative activities development at the rural level were identified, including 13 areas in agriculture and 24 areas in non-agriculture sectors. Both in agriculture and non-agriculture sectors, the highest gap was observed in the area of service-providing cooperatives. Additionally, the average importance score for agricultural cooperatives (3.57) was higher than non-agricultural cooperatives (3.37). The largest gap between current status and importance was related to processing cooperatives in the agricultural cooperative group (with a value of 2.57), and the smallest gap was related to advisory cooperatives in the agricultural sector (1.94). Among non-agricultural cooperatives, service-providing cooperatives had the highest priority gap (2.42), and multi-purpose cooperatives had the lowest priority gap (1.12). Based on the results of IPA analysis, all identified areas were located in quadrant (A), meaning that although the identified areas were highly necessary, the current performance of cooperatives in covering them was inadequate. Quadrant (A) is a strategic but underperforming area. In other words, existing cooperatives did not perform well in covering the areas located in this quadrant. Therefore, considering their strategic importance, they should be prioritized for improvement.

Originality. Previous studies have often focused on assessing the factors influencing the success or failure of cooperative enterprises, providing solutions to improve their performance, or determining the satisfaction of cooperative members with their performance. However, the present study, with a special focus on the necessity of developing the areas of cooperative activities, has explored the performance of existing cooperative enterprises in covering these areas with a novel approach (IPA method).

*Corresponding author

E-mail addresses: Aabarati@ut.ac.ir (A.Barati), Varmazyari@ut.ac.ir (H.Varmazyari2), Hfami@ut.ac.ir (H.Shabanali Fami), M.nazarizadeh5@gmail.com (M. Nazarizadeh).

شناسایی زمینه‌های توسعه تعاونی‌های جدید در نواحی روستایی شهرستان ساوجبلاغ

علی اکبر براتی^{۱*}، حجت ورمزیاری^۲، حسین شعبانعلی فمی^۳، منوچهر نظری‌زاده^۴

۱. به ترتیب دانشیار، استادیار و استاد گروه مدیریت و توسعه کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.
۲. دانشجوی کارشناسی ارشد رشته توسعه روستایی، گروه مدیریت و توسعه کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

استاد: علی اکبر، براتی، حجت، ورمزیاری، حسین، شعبانعلی فمی و نظری‌زاده، منوچهر. (۱۴۰۳). شناسایی زمینه‌های توسعه تعاونی‌های جدید در نواحی روستایی شهرستان ساوجبلاغ. فصلنامه تعاون و کشاورزی، ۱۳(۴۹)، ۴۷-۶۵.

DOI: 10.22034/ajcoop.2024.437758.1869

چکیده

زمینه و هدف: روستاها به‌عنوان کوچک‌ترین و کهن‌ترین واحد اجتماعی در هر جامعه‌ای دارای اهمیت زیادی هستند. تعاونی‌ها یکی از ابزارهایی هستند که می‌توانند منابع محلی را به‌منظور غلبه بر بحران‌ها بسیج کنند و ساختار آن‌ها اجازه می‌دهد که بیشتر اجتماع‌محور باشند. در کشورهایی که بخش اقتصادی آن‌ها مبتنی بر فعالیت‌های کشاورزی است، تعاونی‌های روستایی به‌عنوان راه‌حلی برای توزیع بهتر درآمد، کاهش فقر و آسیب‌پذیری و بهبود کیفیت زندگی و رفاه اجتماعی توصیه می‌شوند. با همین قبیل اهداف هم بود که سیاست توسعه تعاونی‌ها در جامعه ایران موردتوجه قرار گرفت. با این وجود تعاونی‌های روستایی در ایران از توفیق چندانی برخوردار نشدند، به‌گونه‌ای که اغلب آن‌ها در حال حاضر راکد بوده یا منحل شده‌اند. لذا، تحقیق حاضر باهدف شناسایی زمینه‌های ممکن جهت توسعه انواع تعاونی‌ها در سطح نواحی روستایی و ارزیابی میزان سطح پوشش فعلی این زمینه‌ها توسط تعاونی‌های موجود انجام شد.

روش‌شناسی/رهیافت: جامعه آماری این مطالعه مشتمل بر ساکنین جوامع روستایی شهرستان ساوجبلاغ (۱۱۵۰۹۶ نفر) بر اساس آخرین سرشماری رسمی کشور در سال ۱۳۹۵) از توابع استان البرز بود. حجم نمونه مورد مطالعه ۲۱۰ نفر از روستائیان بودند که با کمک نرم‌افزار G-Power تعیین شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها هم از روش‌های تحلیل توصیفی و هم استنباطی از قبیل فراوانی، ضریب تغییرات و تحلیل اهمیت - عملکرد یا IPA (Importance-Performance Analysis) استفاده شد.

یافته‌ها و نتیجه‌گیری: براساس نتایج درمجموع ۳۷ نوع زمینه جهت توسعه فعالیت‌های تعاونی در سطح نواحی روستایی شناسایی شد. بیشترین خلأ در زمینه تعاونی‌های ارائه خدمات بود. بر اساس نتایج حاصل از تحلیل IPA تمامی زمینه‌های شناسایی شده در ناحیه (الف) یعنی ناحیه تمرکز واقع شده‌اند. عملکرد تعاونی‌های فعلی در پوشش آن‌ها مناسب نبوده است. **اصالت/نوآوری:** مطالعه حاضر با تمرکز به‌ویژه بر موضوع ضرورت توسعه زمینه‌های فعالیت شرکت‌های تعاونی‌ها، عملکرد شرکت‌های تعاونی موجود در پوشش این زمینه‌ها را با رویکردی نو (روش IPA) مورد واکاوی قرار داده است.

اطلاعات مقاله

واژگان کلیدی:

≠ تعاونی‌های روستایی
≠ توسعه روستایی
≠ زمینه‌یابی توسعه تعاونی
≠ تحلیل اهمیت - عملکرد

تاریخ دریافت:

۱۴۰۲/۱۲/۰۲

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۲/۰۲/۱۸

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۳/۰۴/۰۴

تاریخ برخط:

۱۴۰۲/۰۳/۳۱

*نویسنده مسئول

پست الکترونیک: Aabarati@ut.ac.ir (ع، براتی)، Varmazyari@ut.ac.ir (ح، ورمزیاری)، hfamf@ut.ac.ir (ح، شعبانعلی فمی)، m.nazarizadeh5@gmail.com (م، نظری‌زاده).

حال حاضر راکد بوده یا منحل شده‌اند (در سال ۱۴۰۱ برابر آمارهای وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، تعداد ۱۹۸ هزار تعاونی ثبت‌شده در کشور وجود داشته که ۴۳ درصد آن‌ها غیرفعال یا راکد هستند) و بر اساس مطالعات مختلف (Shabanali Fami et al., 2006; Firouzabadi and Hosseini, 2011) اعضای شرکت‌های تعاونی فعال در نواحی روستایی اغلب تمایلی به فعالیت در این قبیل تعاونی‌ها ندارند. اهمیت این مسئله به‌ویژه وقتی نمایان می‌شود که بدانیم تعاون و همکاری از ابتدای زندگی بشر با وی همراه بوده است و با گذر زمان و پیچیده‌تر شدن روابط اقتصادی، اهمیت آن دوچندان شده است. به‌عنوان مثال با توجه به مشکلات اشتغال در روستاها و کارکرد مهمی که تعاونی‌ها در زمینه اشتغال‌زایی می‌توانند داشته باشند، می‌توان به اهمیت و ضرورت وجود و استمرار فعالیت تعاونی‌ها در روستاها پی برد (Karim, 2015). با راه‌اندازی و بهبود زیرساخت‌های تعاونی‌ها در مناطق روستایی امکان توسعه و گسترش کسب‌وکارهای نوین در مناطق روستایی فراهم می‌شود (Hassan and Kong, 2016). گذشته از این توسعه تعاونی‌ها می‌تواند به کاهش شکست بازار و بهبود دسترسی به منابع مالی کمک کرده (Milovanovic and Smutka, 2018) و به‌طور قابل‌توجهی بر پذیرش فناوری‌های سازگار با محیط‌زیست که درنهایت به توسعه کشاورزی پایدار و استانداردهای زندگی خواهد انجامید، کمک کند (Sarkar et al., 2022; Ma et al., 2023). گذشته از این عضویت در تعاونی‌ها می‌تواند منجر به افزایش درآمد، کاهش فقر و مشارکت بیشتر در بازار نیز بشود (Wanyama, 2016)، چراکه تعاونی‌ها می‌توانند همچون سازوکاری جهت کسب قدرت چانه‌زنی توسط

روستاها به‌عنوان کوچک‌ترین واحد اجتماعی در هر جامعه‌ای دارای اهمیت زیادی هستند (Shahbazi, 2022). به عقیده بسیاری از صاحب‌نظران، توسعه روستایی موتور محرکه توسعه ملی کشورهای درحال‌توسعه محسوب می‌شود و دستیابی به آن ضرورتی اجتناب‌ناپذیر می‌باشد (Kolagar and Aghaie, 2014). اما امروزه توسعه روستایی به چالش سیاسی مهمی تبدیل شده است، درواقع توسعه روستایی زمانی محقق می‌شود که دانش بومی به‌وسیله متصدیان و برنامه‌ریزان توسعه موردتوجه قرار گیرد و مردم محلی، تشکلهای و سازمان‌های غیردولتی محلی در تمام مراحل، تصمیم‌گیری‌ها و برنامه‌های آن ایفای نقش نمایند (Azami et al., 2011). تعاونی‌ها یکی از ابزارهای مهم در این راستا می‌باشند، زیرا آن‌ها می‌توانند منابع محلی را برای از بین بردن بحران‌ها بسیج کنند و ساختار آن‌ها اجازه می‌دهد که بیشتر اجتماع‌محور باشند. فعالیت‌های تعاونی تقریباً در تمامی کشورها و در بخش‌های مختلف و بی‌شماری از اقتصاد آن‌ها قابل‌مشاهده می‌باشد (Zeuli and Radel, 2005). بخصوص برای کشورهای درحال‌توسعه و کشورهایی که بخش اقتصادی آن‌ها مبتنی بر فعالیت‌های کشاورزی است، تعاونی‌های روستایی به‌عنوان راه‌حلی برای ترویج توزیع درآمد، کاهش فقر و آسیب‌پذیری و بهبود کیفیت زندگی و رفاه اجتماعی توصیه می‌شوند (Nuredin and Byeong Wan, 2015). با همین اهداف بود که سیاست توسعه تعاونی‌ها در جامعه ایران و بخصوص جامعه روستایی موردتوجه قرار گرفت. بااین‌وجود تعاونی‌های روستایی در ایران از توفیق چندانی برخوردار نشدند به‌گونه‌ای که اغلب آن‌ها در

تولیدکنندگان کوچک و ضعیف نیز عمل کنند (Kalogiannidis, 2020). در میان تعاونی‌های روستایی به‌ویژه تعاونی‌های کشاورزان نقش مهمی در افزایش درآمد روستائیان، تضمین امنیت غذایی و حفظ ثبات زنجیره‌های تأمین داشته (Shi et al., 2022) از این رو می‌توانند زمینه‌ساز دستیابی به عملکرد اقتصادی و زیست‌محیطی بیشتری گردند (Zhang et al., 2021). گذشته از این توسعه تعاونی‌ها در نواحی روستایی می‌تواند به‌طور گسترده‌ای به کشاورزان در زمینه دریافت خدمات مختلف از جمله تأمین نهاده، حمل و نقل، بازاریابی، پذیرش فناوری‌های نوین و بهبود یافته‌ای نظیر بذر، کود و آفت‌کش‌ها، کمک نماید (Abebaw and Haile, 2013). نگاهی به وضعیت شرکت‌های تعاونی در روستاهای شهرستان ساوجبلاغ حاکی از آن است که به‌طور میانگین بیش از ۷ شرکت تعاونی (بین ۱ تا ۱۳ تعاونی) در هر یک از روستاهای

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

تعاونی‌ها لازم است نیازها و علایق اعضای خود را در نظر بگیرند. این نیازهای ممکن است از نوع مادی، اقتصادی یا اجتماعی باشند. کمک‌های اجتماعی، مالی و فیزیکی تعاونی به اعضا ممکن است شامل دسترسی آسان به وام، کمک به پس‌انداز و یا کسب دارایی‌های فیزیکی مانند زمین، دام و خانه و غیره باشد. بهبود روابط بین فردی در نتیجه تعاون منجر به اعتماد بیشتر و توسعه پیوندهای مشترک شده که این می‌تواند کارایی را افزایش داده و هزینه‌های معاملات را کاهش دهد (Henry and Schimmel, 2011). این فرآیند خود به ارتقاء سرمایه مالی اعضا منتهی خواهد شد که در انواع دیگر مؤسسات دولتی یا خصوصی مانند بانک‌ها وجود ندارد. به نظر می‌رسد که این کارکرد تعاونی‌ها ریشه در نظریاتی چون

این شهرستان مستقر است و ارائه خدمت می‌نماید. با این وجود اغلب روستائیان این شهرستان تمایلی به عضویت اعضای خانواده خود در این شرکت‌های تعاونی ندارند، چراکه آن‌ها معتقدند خدمات ارائه‌شده در این شرکت‌ها در راستای نیازهای واقعی آن‌ها و خانواده آن‌ها نیست. این خود بدان مفهوم است که لازم است بازنگری اساسی در زمینه انواع و زمینه‌های فعالیت تعاونی‌ها صورت گیرد (Nazarizadeh et al., 2024). لذا، با توجه به نقش مهمی که توسعه تعاونی‌ها در نواحی روستایی می‌تواند همچنان بر عهده داشته باشد، تحقیق حاضر با این هدف انجام شد که ضمن شناسایی زمینه‌های ممکن جهت توسعه انواع تعاونی‌ها در سطح نواحی روستایی، میزان سطح پوشش فعلی این زمینه‌ها توسط تعاونی‌های موجود در نواحی روستایی را نیز ارزیابی نماید.

سرمایه اجتماعی (Coleman, 1988)، نظریه تعامل‌گرایی (Gallotti and Frith, 2013) و نظریه انتقادی (Freeman et al., 2021) دارد که با ماهیت و اصول تعاونی‌ها همگام و هماهنگ هستند. کلمن (Coleman, 1988) سرمایه اجتماعی را جزء ساختار تعاملات بین فردی تعریف می‌کند که افراد را قادر می‌سازد تا خلق ارزش‌های جدید کنند. سرمایه اجتماعی شامل نگرش‌ها، روابط، نهادها و ارزش‌هایی است که بر تعاملات بین افراد متمرکز است و به توسعه اقتصادی و اجتماعی کمک می‌کند. اونیو و جونز (Onyeiwu and Jones, 2003) معتقدند که کم‌رنگ شدن ارزش‌های تعاونی به دلیل کاهش سرمایه اجتماعی در افراد است. به عبارت دیگر، بهبود عملکرد سازمان‌ها مستلزم بهبود روابط اجتماعی بین اعضای آن‌ها است (Duque, 2016). گلیزر و همکاران (Glaeser et al., 2000) معتقدند سرمایه

گوناگون در حوزه تعاونی‌های روستایی، تمرکز اغلب مطالعات پیشین بر سنجش موضوعاتی نظیر ارزیابی گرایش، تمایل و یا رضایت اعضا یا مردمان جوامع روستایی نسبت به تعاونی‌ها و عملکرد آن‌ها بوده (Shabanali Fami et al., 2006; Firouzabadi and Hosseini, 2011)؛ برخی از آن‌ها به دنبال مطالعه موانع یا ارائه راهکارهایی برای توسعه و توانمندسازی این قبیل تعاونی‌ها بوده (Nouri et al., 2019; Arefi et al., 2023)؛ گروهی به موضوع نقش تعاونی‌ها در کاهش فقر، رفاه یا افزایش سرمایه‌های معیشتی و اجتماعی (Getnet and Anullo, 2012; Tilahun et al., 2016)؛ در جوامع روستایی پرداخته و برخی از مطالعات هم که دارای رویکردهای نوین‌تری نسبت به تعاونی‌ها بوده‌اند به موضوعات مهمی چون کارآفرینی و رهبری کارآفرینانه در تعاونی‌ها (Bazi et al., 2023; Nazari et al., 2023)؛ لزوم شبکه‌سازی (Aazami et al., 2023) و توسعه زنجیره‌های تأمین و عرضه تعاونی‌ها (Sharifzadeh et al., 2020; Amani et al., 2022) یا هوشمندسازی (Chawviang and Kiattisin, 2022) تعاونی‌ها پرداخته‌اند. تعاونی‌ها هوشمند به تعاونی اطلاق می‌شود که هدف آن استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات برای ارائه خدمات بهتر و افزایش کارایی مدیریت برای دستیابی به اهداف سازمان از طریق ترکیب فناوری اطلاعات و ارتباطات و کسب‌وکار است (Chawviang and Kiattisin, 2022). بااین‌وجود هیچ‌یک از این مطالعه اقدام به شناسایی زمینه‌های جدید برای توسعه فعالیت تعاونی‌ها یا ارزیابی میزان موفقیت اشکال فعلی تعاونی‌های روستایی در پوشش زمینه‌های مختلف ممکن برای ارائه خدمات ننموده‌اند. لذا، از این منظر مطالعه حاضر دارای رویکردی نوآورانه و جدید است.

اجتماعی می‌تواند همچون ابزاری برای توسعه اقتصادی در نظر گرفته شود که بر محیط و جامعه تأثیر می‌گذارد. نظریه سرمایه اجتماعی بر مسئولیت جمعی نیز تمرکز دارد. وقتی افراد در یک گروه، مانند یک تعاونی، تعامل می‌کنند، بر رشد اقتصادی و اجتماعی افراد گروه و جامعه تأثیر دارند. درواقع سرمایه اجتماعی سبب تسهیل مشارکت اعضاء در تعاونی، عضویت طولانی‌تر، دریافت و ارائه اطلاعات، نظارت و تعهد بیشتر و همچنین مسئولیت‌پذیری بهتر اعضا می‌شود (Kalantari et al., 2011). بر اساس نظریه تعامل‌گرایی، جامعه حاصل مشارکت یک شخص در زندگی با دیگران است. این بدان مفهوم است که انسان موجودی اجتماعی است که جهت برآوردن نیازهای خود لازم است ضوابط و ارزش‌های سایر افراد پیرامون خود را بپذیرد. تأکید بر نظریه تعامل‌گرایی بر جامعه‌پذیری در جریان تعامل و همکاری افراد با دیگران و به یادگیری ارزش‌هایی مانند روحیه همکاری، عام‌گرایی و کار جمعی که خود از پایه‌های اجتماعی تعاونی‌ها نیز محسوب می‌شوند، تأکید دارد (Gallotti and Frith, 2013). بر مبنای نظریه انتقادی نیز عضویت در نهادهای مدنی گام مهمی در افزایش مشارکت افراد در زندگی اجتماعی بوده، وجود فضای آزادانه، تفاهمی و برابر، امکان مشارکت بیشتر افراد را فراهم می‌نماید. بر اساس این نظریه، تعاونی‌ها از جمله گروه‌ها و انجمن‌هایی هستند که امکان مشارکت افراد را افزایش می‌دهند (Freeman et al., 2021). هر یک از نظریات فوق به‌نوعی حاکی از ضرورت ادامه توجه به تعاونی‌ها و کارکردهای تعاون در فرآیند توسعه جوامع به‌طور عام و توسعه جوامع روستایی به‌طور خاص هستند. بررسی پیشینه موضوع حاکی از آن است که علی‌رغم انجام مطالعات

روش‌شناسی پژوهش

مطالعه حاضر نوعی تحقیق پیمایشی و مبتنی بر رویکرد کمی بود که از نظر هدف جزو مطالعات کاربردی به شمار می‌رود. جامعه آماری این مطالعه مشتمل بر کارشناسان و خبرگان حوزه تعاون در استان البرز و تمامی روستائیان و کشاورزان ساکن در نواحی روستایی شهرستان ساوجبلاغ از توابع استان البرز بود. جمعیت شهرستان ساوجبلاغ در سال ۱۳۹۵ حدود ۲۵۹،۹۷۳ نفر برآورد شده که مطابق مرکز آمار ایران بیشترین تعداد روستایی در میان شهرستان‌های استان البرز (بالغ بر ۱۱۵،۰۹۶ نفر مقیم در ۱۳۰ روستا) است را دربر می‌گیرد. حجم نمونه با استفاده از نرم‌افزار جی پاور (G-Power) تعیین شد. برای این منظور باهدف دستیابی به توان آماری حداقل ۸۰ درصد (مقدار بتای ۰/۲) که حد قابل قبول و مطلوب برای مطالعات اجتماعی و اقتصادی است و دستیابی به سطح اطمینان ۹۵ درصد (حداکثر خطای قابل پذیرش ۰/۰۵) و با فرض نوع آزمون تحلیل واریانس، حجم نمونه ۲۱۰ مورد تعیین شد. با توجه به عدم دسترسی به فهرست روستائیان و در نتیجه عدم امکان نمونه‌گیری به صورت کاملاً تصادفی، نمونه‌ها با مراجعه حضوری به روستاها و به صورت در دسترس انتخاب شدند که این موضوع خود یکی از محدودیت‌های اصلی این تحقیق بود. به منظور رسیدن به یک نمونه برآیند تر، سعی شد نمونه‌های انتخابی از سطح جامعه روستایی دارای حداکثر تنوع ممکن از منظر سن و نوع شغل باشند. برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزار پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد که دارای دو بخش اصلی بود. بخش اول شامل متغیرهای فردی و جمعیت شناختی بود که

توصیف کلی از افراد مورد مطالعه ارائه می‌داد. مقیاس سنجش متغیرهای واقع در این گروه اسمی و فاصله‌ای بودند. بخش دوم شامل گویه‌هایی مرتبط با شناسایی زمینه‌های توسعه فعالیت تعاونی‌ها و چگونگی پوشش هر یک از این زمینه‌های شناسایی شده توسط تعاونی‌های فعلی و موجود در سطح جامعه روستایی بود که در قالب طیف لیکرت پنج سطحی (از صفر برای اصلاً تا چهار برای کاملاً) سنجیده شدند. روایی پرسشنامه توسط جمعی متشکل از کارشناسان و متخصصان حوزه توسعه روستایی، کشاورزی و تعاون شاغل در اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی، سازمان جهاد کشاورزی و دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران مورد تأیید قرار گرفت. پایایی ابزار تحقیق در بخش شناسایی زمینه‌ها از طریق محاسبه ضریب آلفای کرونباخ برای یک نمونه ۲۵ نفری به عنوان گروه پیش‌آزمون، تعیین شد. مقدار این ضریب برابر با ۰/۸۹ بود که حاکی از پایایی مناسب ابزار تحقیق است.

تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو بخش توصیفی و استنباطی انجام شد. از محاسبه آماره‌های توصیفی نشان‌دهنده پراکندگی و مرکزی (نظیر جداول توزیع فراوانی، میانگین، انحراف معیار و ضریب تغییرات) جهت توصیف ویژگی‌های جمعیت شناختی جامعه مورد مطالعه و برای اولویت‌بندی متغیرهای تحقیق از ضریب تغییرات استفاده شد. همچنین، به منظور تعیین شکاف بین وضع موجود و اهمیت زمینه‌های فعالیت تعاونی‌ها از روش تحلیل ماتریس اهمیت - عملکرد یا IPA (Importance-Performance Analysis) استفاده شد. البته در این مطالعه از عنوان ماتریس ضرورت - وضعیت که تطابق بهتری با موضوع این مطالعه

موجود در زمان حال بود. محور عمودی به ارزیابی اهمیت یا ضرورت راهبردی موضوع مورد مطالعه (در این مطالعه زمینه‌های شناسایی شده) می‌پردازد. در نتیجه داده‌های این محور در حقیقت مبتنی بر قضاوت‌های ذهنی هستند. داده‌های این محور نیز میانگین میزان ضرورت یا اهمیت راه‌اندازی تعاونی در زمینه شناسایی شده از دیدگاه پاسخگویان بود. تفاضل این دو عدد می‌تواند شکاف میان وضع موجود و ضرورت یا اهمیت توسعه تعاونی‌ها در آن زمینه را نشان دهد. چون در این مطالعه از دو واژه وضعیت به‌جای عملکرد و ضرورت به‌جای اهمیت استفاده شده است به این ماتریس (شکل ۱) به اختصار ماتریس ضرورت - وضعیت اطلاق شد.

شکل ۱. ماتریس ضرورت - اهمیت

به اهمیت استراتژیک آن‌ها باید در اولویت بهبود قرار گیرند، این زمینه‌ها برای توسعه در اولویت قرار دارند. تلاش برای بهبود این ناحیه باید در بالاترین اولویت قرار گیرد، زیرا ضعف اساسی نظام تعاون در حوزه روستاها در پوشش دادن به این زمینه‌ها است.

تفسیر نواحی چهارگانه این ماتریس به شرح زیر

است (Abalo et al., 2007):

الف) ناحیه تمرکز: ناحیه‌ای است که از لحاظ استراتژیک مهم اما از نظر عملکرد خوب نیست. در نتیجه تعاونی‌های موجود، در مورد زمینه‌های واقع در این ناحیه عملکرد خوبی ندارند. با این وجود و با توجه

زمینه‌های موجود در این ناحیه اهمیت استراتژیک چندانی ندارند. این به آن مفهوم است که بخش تعاون نباید در این زمینه‌ها منابع زیادی صرف کند. سرمایه‌گذاری در این ناحیه در صورتی توجیه دارد که بتوان آن را به سمت ناحیه استمرار سوق داد؛ یعنی وقتی که اهمیت استراتژیک آن افزایش یابد. به تعاونی‌های پوشش‌دهنده زمینه‌های واقع در این ناحیه، با توجه به عملکرد خوبی که دارند می‌توان به چشم یک گاو شیرده نگاه کرد. بدین معنا که از درآمد حاصل از آن در جهت توسعه سایر بخش‌ها استفاده نمود. در این مطالعه زمینه‌هایی که از اهمیت بالا اما وضعیت موجود نامطلوب‌تری از نظر پوشش توسط تعاونی‌های موجود برخوردار بودند (یعنی زمینه‌های واقع در ناحیه تمرکز)، به عنوان زمینه‌های برخوردار از اولویت جهت توسعه تعاونی‌ها شناسایی شدند. لازم به توضیح است که برای شناسایی اولیه زمینه‌ها ممکن برای توسعه تعاونی‌ها در سطح نواحی روستایی از مصاحبه نیمه ساختاریافته با کارشناسان و خبرگان روستایی به‌ویژه در حوزه تعاونی‌ها استفاده شد. در این مرحله در مجموع ۳۷ زمینه برای توسعه تعاونی‌ها شناسایی شد که آن‌ها در قالب دودسته اصلی شامل (۱۳) زمینه در بخش کشاورزی و ۲۴ زمینه نیز در بخش غیر کشاورزی) و شش دسته فرعی (شامل بازاریابی، تولید، چندمنظوره، خدمات، فراوری و مشاوره) طبقه‌بندی شدند.

بود. جوان‌ترین فرد مورد مطالعه ۳۱ سال سن داشته و مسن‌ترین پاسخگو نیز ۶۰ سال سن داشته است. بر اساس نتایج، افراد با تحصیلات ابتدایی در بین پاسخگویان با فراوانی ۱۲۷ نفر (۶۰/۵ درصد) بیشترین

ب) ناحیه استمرار: ناحیه‌ای است که از لحاظ استراتژیک مهم و از نظر عملکرد نیز خوب است. تعاونی‌های موجود، در مورد زمینه‌های واقع در این ناحیه از عملکرد خوبی برخوردارند و باید از این قبیل تعاونی‌ها حمایت کرد تا استمرار داشته باشند. میزان پوشش زمینه‌های واقع در این ناحیه توسط تعاونی‌های موجود به عنوان یکی از نقاط قوت اصلی نظام تعاون محسوب شده، در نتیجه پوشش این زمینه‌ها باید به همین شکل ادامه یابد.

ج) ناحیه رهاسازی: ناحیه‌ای است که از لحاظ استراتژیک بی‌اهمیت و از نظر عملکرد نیز ضعیف است. تعاونی‌های موجود، در مورد زمینه‌های واقع در این ناحیه فاقد عملکرد خوبی بوده‌اند و البته پرداختن به آن زمینه به شکل تعاونی نیز فاقد اهمیت است. این ناحیه جایی است که زمینه‌های موجود در آن نه اهمیت استراتژیک چندانی دارند و نه تعاونی‌های موجود در آن زمینه عملکرد خوبی داشته‌اند. اولین توصیه برای زمینه‌های این ناحیه خروج و رهاسازی است. تعاونی‌ها نباید وارد این عرصه‌ها شوند چرا که ماندن در این عرصه‌ها توأم با ضرر است.

د) ناحیه زیاده‌روی: ناحیه‌ای است که از لحاظ استراتژیک بی‌اهمیت و از نظر عملکرد مطلوب است. تعاونی‌های موجود، در مورد زمینه‌های واقع در این ناحیه دارای عملکرد خوبی بوده‌اند، اما پرداختن به آن زمینه به شکل تعاونی فاقد اهمیت بوده است.

یافته‌ها

در این مطالعه ۲۱۰ پرسشنامه مورد تحلیل قرار گرفت. نتایج توصیفی نشان داد که میانگین سنی پاسخگویان برابر ۴۴/۵ سال (با انحراف از معیار ۶/۵)

فراوانی را داشته و پس از آن افراد دارای مدرک دیپلم و لیسانس و بالاتر به ترتیب با فراوانی ۳۵ (۱۶/۷ درصد) و ۱۵ (۷/۱ درصد) در رده‌های دوم و سوم قرار دارند (جدول ۱). نکته قابل توجه در این خصوص وضعیت پایین سطح تحصیلات افراد در جامعه روستایی مورد مطالعه است که خود جالب توجه می‌باشد. همچنین، شغل اصلی بیشتر پاسخگویان کشاورزی (با فراوانی ۹۰/۵ درصد) و در مرتبه بعد شغل آزاد (با فراوانی ۴/۸ درصد) بوده است. میانگین سابقه شغلی پاسخگویان، حدود ۲۲ سال با انحراف از معیار ۸/۱ سال بود. بررسی سابقه فعالیت غیر کشاورزی پاسخگویان بیانگر این بود که اغلب افراد مورد مطالعه

(۹۰ درصد) فاقد سابقه فعالیت غیر کشاورزی بوده‌اند و صرفاً ۲۱ نفر (۱۰ درصد) دارای سابقه فعالیت در مشاغل غیر کشاورزی نیز بوده‌اند. بررسی وضعیت سابقه عضویت در شرکت‌های تعاونی روستایی نشان داد که ۱۹۹ نفر (۹۴/۸ درصد) دارای سابقه عضویت در شرکت تعاونی بوده‌اند. همچنین، بررسی تعداد شرکت‌های تعاونی موجود در هر روستا نشان داد که به‌طور میانگین تعداد هفت شرکت تعاونی در روستاهای مورد مطالعه وجود داشته است. بیشترین تعداد شرکت تعاونی موجود در یک روستا ۱۳ مورد و کمترین آن نیز یک مورد بود.

جدول ۱. توزیع فراوانی سطح تحصیلات تولیدکنندگان

تحصیلات	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
بی سواد	۳۱	۱۴/۸	۱۴/۸
ابتدایی	۱۲۷	۶۰/۵	۷۵/۲
دیپلم	۳۵	۱۶/۷	۹۱/۹
فوق دیپلم	۲	۱/۰	۹۲/۹
لیسانس و بالاتر	۱۵	۷/۱	۱۰۰
جمع	۲۱۰	۱۰۰	

منبع: یافته‌های تحقیق

همان‌طور که در بخش روش تحقیق اشاره شد، به‌منظور اولویت‌بندی و تحلیل زمینه‌های شناسایی شده برای توسعه تعاونی از روش محاسبه ضریب تغییرات و تحلیل ماتریس عملکرد - اهمیت استفاده شد که در ادامه یافته‌های مربوطه ارائه خواهند شد.

زمینه‌های توسعه تعاونی در نواحی روستایی

در این مطالعه در مجموع ۳۷ زمینه برای توسعه تعاونی در سطح نواحی روستایی در قالب دو گروه

اصلی کشاورزی و غیر کشاورزی شناسایی شدند. سپس نظر پاسخگویان در خصوص وضعیت موجود پرداختن به هر یک از زمینه‌های شناسایی شده توسط تعاونی‌های موجود و همچنین میزان اهمیت یا ضرورت پرداختن به آن‌ها از طریق ساختار تعاونی مورد ارزیابی قرار گرفت. در این قسمت ابتدا به وضعیت خدمات دریافتی از تعاونی‌های موجود در هر یک از زمینه‌های اصلی و فرعی شناسایی شده و ضرورت

توسعه تعاونی را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین، به‌طور کلی میانگین اهمیت تعاونی‌های کشاورزی (۳/۵۷) نسبت به غیر کشاورزی (۳/۳۷) بیشتر بوده است. البته بیشترین شکاف موجود بین وضع موجود و اهمیت مربوط به زمینه تعاونی‌های فرآوری در گروه تعاونی‌های کشاورزی بوده است (۲/۵۷). کمترین شکاف نیز مربوط به شرکت‌های تعاونی دارای زمینه مشاوره در بخش کشاورزی می‌باشد (۱/۹۴).

پرداختن به آن‌ها پرداخته شده است. بر اساس نتایج (جدول ۲) از ۳۷ نوع زمینه شناسایی شده ۱۳ زمینه در بخش کشاورزی و ۲۴ زمینه نیز در بخش غیر کشاورزی بوده است. چه در بخش کشاورزی و چه در بخش غیر کشاورزی بیشترین خلأ در زمینه تعاونی‌های ارائه خدمات بوده است. به‌طوری‌که بخش ارائه خدمات در کشاورزی با فراوانی پنج و در بخش غیر کشاورزی با فراوانی ۱۵ بیشتر فراوانی زمینه‌های

جدول ۲. مقایسه فراوانی، وضع موجود و اهمیت زمینه‌های شناسایی شده برای توسعه تعاونی (اعداد از ۴)

زمینه	بخش	وضع موجود	اهمیت/ ضرورت	شکاف	فراوانی
کشاورزی	کل کشاورزی	۱/۱۹۸	۳/۵۷۲	۲/۳۷۴	۱۳
	بازاریابی	۱/۲۶۴	۳/۶۵۹	۲/۳۹۴	۲
	تولید	۰/۹۷۱	۳/۲۹۰	۲/۳۱۹	۱
	چندمنظوره	۱/۱۹۰	۳/۵۱۱	۲/۳۲۰	۲
	خدمات	۱/۱۲۴	۳/۵۳۰	۲/۴۰۷	۵
	فرآوری	۱/۱۸۱	۳/۷۵۲	۲/۵۷۱	۲
	مشاوره	۱/۷۱۰	۳/۶۴۷	۱/۹۳۸	۱
	کل غیر کشاورزی	۱/۰۴۷	۳/۳۷۲	۲/۳۲۵	۲۴
غیر کشاورزی	تولید	۱/۱۲۷	۳/۳۰۲	۲/۱۷۵	۵
	چندمنظوره	۱/۱۹۰	۳/۳۱۴	۲/۱۲۴	۲
	خدمات	۰/۹۸۹	۳/۴۱۱	۲/۴۲۳	۱۵
	مشاوره	۱/۱۴۵	۳/۳۱۴	۲/۱۶۹	۲
	کل	۱/۱۰۰	۳/۴۴۲	۲/۳۴۲	۳۷

منبع: یافته‌های تحقیق

گیاهان دارویی» است. اما اولویت سوم و چهارم به گروه تعاونی‌های غیر کشاورزی تعلق گرفته و عبارت بودند از «ارائه خدمات مشاوره‌ای برای راه‌اندازی و توسعه کسب‌وکار» و «تولید و عرضه محصولات صنایع دستی» به ترتیب با نمرات شکاف ۲/۸۲۴ و ۲/۷۱۴. جزئیات مربوط به نمرات وضع موجود و ضرورت و اولویت مربوط به هر یک از دیگر زمینه‌های شناسایی شده نیز در (جدول ۳) ارائه شده است.

در میان تعاونی‌های غیر کشاورزی تعاونی‌های ارائه خدمات با شکاف (۲/۴۲) دارای بیشترین اولویت و تعاونی‌های چندمنظوره (۲/۱۲) دارای کمترین شکاف و در نتیجه اولویت بوده‌اند. جزئیات مربوط به میانگین وضع موجود و ضرورت پرداختن به هر یک از ۳۷ زمینه شناسایی شده برای توسعه تعاونی‌ها در نواحی روستایی در (جدول ۳) نشان داده شده است. در میان زمینه‌های ۳۷ گانه، اولویت دوم نیز مربوط به زمینه کشاورزی و عبارت از «تولید، فرآوری و عرضه

جدول ۳. اولویت‌بندی زمینه‌های شناسایی‌شده بر اساس شکاف بین وضع موجود و ضرورت آن‌ها (اعداد از ۴)

گروه	نوع فعالیت	زمینه یا نوع خدمت دریافتی یا قابل دریافت	وضعیت موجود		اهمیت / ضرورت		اولویت بر اساس شکاف
			میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	
کشاورزی	بازاریابی	پشتیبانی از بازاریابی و بازار رسانی محصولات کشاورزی و روستایی	۱/۱۹	۰/۶۷	۳/۵۹	۰/۷۶	۲/۳۹ ۵
		بازاریابی محصولات کشاورزی (کمک به فروش بهتر محصولات)	۱/۳۴	۰/۷۹	۳/۷۳	۰/۴۴	۲/۳۹ ۳
	تولید	پرورش ماهی و شیلات	۰/۹۷	۰/۷۲	۳/۲۹	۰/۷۹	۲/۳۱ ۹
	چندمنظوره	تولید، فرآوری و عرضه گیاهان دارویی	۰/۸۴	۱/۰۲	۳/۷۴	۰/۴۷	۲/۹۰ ۰
دریافت خدمات مختلف کشاورزی		۱/۵۴	۰/۵۰	۳/۲۸	۰/۴۵	۱/۷۴ ۱	
کشاورزی	خدمات	انجام عملیات زیربنایی کشاورزی مانند یکپارچه‌سازی اراضی	۰/۷۹	۰/۷۷	۳/۷۲	۰/۵۱	۲/۹۳ ۳
		ارائه خدمات مکانیزاسیون کشاورزی	۱/۲۴	۰/۷۳	۳/۷۵	۰/۴۵	۲/۵۱ ۰
	خدمات	مدیریت و توزیع آب کشاورزی	۱/۲۳	۰/۶۳	۳/۵۶	۰/۸۰	۲/۳۲ ۴
		ارائه خدمات دامپزشکی و گیاه‌پزشکی	۱/۲۱	۰/۵۹	۳/۳۶	۰/۶۸	۲/۱۴ ۸
کشاورزی	فرآوری	حمایت از توسعه کشاورزی هوشمند یا دیجیتال	۱/۱۵	۰/۷۷	۳/۲۷	۰/۷۳	۲/۱۱ ۹
		فرآوری محصولات زراعی و دامی	۱/۰۹	۰/۸۳	۳/۷۶	۰/۴۳	۲/۶۷ ۱
	مشاوره	نگهداری و بسته‌بندی محصولات کشاورزی و روستایی	۱/۲۸	۰/۸۷	۳/۷۵	۰/۴۵	۲/۴۷ ۱
		دریافت خدمات مشاوره در زمینه کشاورزی	۱/۷۱	۰/۴۷	۳/۶۵	۰/۴۷	۱/۹۳ ۸
کشاورزی	تولید	تولید و عرضه محصولات صنایع‌دستی	۱/۰۴	۰/۹۹	۳/۷۶	۰/۴۳	۲/۷۱ ۴
		توسعه فعالیت‌های صنعتی	۰/۷۸	۰/۸۳	۳/۱۴	۰/۴۵	۲/۳۵ ۷
	تولید	توسعه گردشگری و تفریحی روستایی	۱/۱۹	۰/۷۷	۳/۴۰	۰/۵۷	۲/۲۱ ۰
		حمایت از تولیدکنندگان فرش دستباف	۱/۵۲	۰/۸۶	۳/۴۰	۰/۵۷	۱/۸۷ ۶
کشاورزی	چندمنظوره	توسعه فعالیت‌های معدنی	۱/۱۰	۰/۷۱	۲/۸۲	۰/۹۴	۱/۷۱ ۹
		حمایت از زنان روستایی	۱/۰۶	۰/۸۱	۳/۵۰	۰/۵۱	۲/۴۳ ۳
	خدمات	تأمین نیازهای کسب‌وکاری کوچک روستایی	۱/۳۲	۰/۶۹	۳/۱۳	۰/۴۶	۱/۸۱ ۴
		ارائه خدمات مشاوره‌ای برای راه‌اندازی و توسعه کسب‌وکار	۰/۹۳	۰/۹۳	۳/۷۵	۰/۴۴	۲/۸۲ ۴
کشاورزی	خدمات	تأمین و عرضه کالاهای اساسی موردنیاز (شکر، آرد و ...)	۰/۷۸	۰/۶۵	۳/۴۸	۰/۵۶	۲/۷۰ ۵
		پیگیری امور صنفی کارآفرینان روستایی	۱/۱۳	۰/۷۴	۳/۷۲	۰/۵۲	۲/۵۹ ۰

اولویت بر اساس شکاف	اهمیت / ضرورت		وضعیت موجود		زمینه یا نوع خدمت دریافتی یا قابل دریافت	نوع فعالیت	گروه
	شکاف	انحراف میانگین معیار	انحراف میانگین معیار	انحراف میانگین معیار			
۸	۲/۵۳	۱/۱۵	۰/۷۰	۰/۸۷	تأمین امکانات رفاهی و اساس منزل		
۹	۲/۵۱	۰/۴۳	۰/۹۰	۱/۲۴	ارائه خدمات آموزشی ترویجی به روستاییان		
۱۱	۲/۴۸	۰/۸۱	۰/۷۲	۱/۰۷	کمک به تأمین سرمایه برای پروژههای روستایی		
۱۳	۲/۴۵	۰/۷۴	۰/۷۷	۰/۸۱	ارائه خدمات به سالمندان روستایی		
۱۵	۲/۴۱	۰/۶۶	۰/۵۵	۱/۰۲	تأمین نیاز تولیدکنندگان		
۱۸	۲/۳۹	۰/۸۱	۰/۴۷	۱/۱۶	حمایت از مشاغل زنان و مشاغل خانگی		
۲۰	۲/۳۳	۰/۵۲	۰/۹۷	۱/۱۰	ارائه اعتبارات و تأمین نقدینگی و سرمایه در گردش		
۲۱	۲/۳۳	۱/۱۶	۰/۶۷	۰/۷۵	ارائه خدمات ورزشی		
۲۳	۲/۳۱	۱/۱۳	۰/۴۷	۰/۷۰	تأمین و بازسازی مسکن		
۲۵	۲/۲۴	۰/۷۹	۰/۶۶	۱/۰۵	ارائه خدمات بهداشتی و سلامت		
۲۸	۲/۱۵	۰/۷۳	۰/۶۱	۱/۱۱	ارائه خدمات حمل و نقل (مسافر و بار)		
۳۲	۲/۰۴	۰/۳۹	۰/۶۵	۱/۱۳	تأمین کالا و خدمات مورد نیاز مصرف کنندگان		
۲۶	۲/۲۲	۰/۷۴	۰/۸۱	۱/۱۱	ارائه خدمات درمانی و بهداشتی		مشاوره
۳۱	۲/۱۱	۰/۷۹	۰/۷۲	۱/۱۸	حمایت از جوانان روستایی		
-	۲/۳۴	۰/۶۴	۰/۷۳	۱/۱۰	کل		

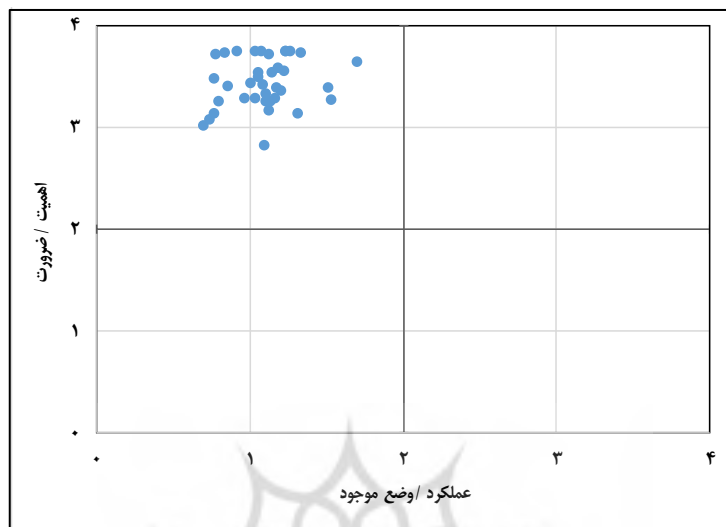
منبع: یافته‌های تحقیق

تحلیل ضرورت - وضعیت

شکل (۲) وضعیت تحلیل هر یک از زمینه‌های شناسایی شده را بر اساس تحلیل نواحی چهارگانه ماتریس وضعیت - ضرورت نشان داده است. بر اساس این ماتریس، تمامی زمینه‌های شناسایی شده در ناحیه (الف) یعنی ناحیه تمرکز (شکل ۱) واقع شده‌اند. این بدان مفهوم است که تمامی زمینه‌های شناسایی شده از ضرورت بالایی برخوردار بوده اما میزان پوشش این زمینه‌ها توسط شرکت‌های تعاونی موجود از وضعیت مطلوبی برخوردار نیست. به عبارت دیگر، در حال حاضر

تعاونی‌ها موجود در نواحی روستایی مورد مطالعه به اندازه کافی به این زمینه‌ها نپرداخته‌اند. همان گونه که در بخش روش تحقیق اشاره شد، ناحیه تمرکز، ناحیه‌ای است که از لحاظ استراتژیک مهم اما از نظر عملکرد خوب نیست. به عبارت دیگر تعاونی‌های موجود، در مورد زمینه‌های واقع در این ناحیه عملکرد خوبی نداشته‌اند، با این وجود و نظر به اهمیت استراتژیک آن‌ها باید در اولویت بهبود قرار گیرند. در نتیجه تمامی این زمینه‌ها برای توسعه در اولویت قرار دارند. تلاش برای بهبود این ناحیه باید در

میزان ضرورت و وضعیت موجود (جدول ۳) ارائه نمود. همان‌گونه که اشاره شده اولویت نخست در این زمینه مربوط به توسعه تعاونی‌های کشاورزی با زمینه ارائه خدمات برای «انجام عملیات زیربنایی کشاورزی مانند یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی» است و الی آخر.

شکل ۲. مقایسه وضعیت موجود و ضرورت ارائه خدمات توسط تعاونی‌ها در زمینه‌های شناسایی شده

بحث و نتیجه‌گیری

(and Hosseini, 2011; Zhang et al., 2023) نیز هست. عضویت در تعاونی به‌طور قابل‌توجهی احتمال اتخاذ روش‌های کنترل سبز در کشاورزان را بهبود می‌بخشد. مطابق مطالعه سرکار و همکاران (Sarkar et al., 2022) در کشور چین مشارکت سازمان‌های تعاونی به‌طور مثبت پذیرش فناوری‌های تولید سازگار با محیط‌زیست را تسهیل می‌کند. البته در این زمینه لازم است دولت ضمن توسعه حمایت‌های فنی، آموزش‌های گسترده‌ای را برای عضویت در تعاونی‌ها ارائه دهد. یافته‌های این مطالعه همچنین نشان داد که دریافت خدمات مختلف کشاورزی (شامل زراعت، باغبانی، دامداری، مرتع‌داری و غیره) از طریق تعاونی‌ها، همچنان یکی دیگر از زمینه‌های مستعد جهت توسعه تعاونی‌های روستایی است. چراکه با ارائه این خدمات توسط تعاونی‌ها، نه‌تنها کشاورزان نسبت به

بالاترین اولویت قرار گیرد زیرا ضعف اساسی نظام تعاون در پوشش دادن به این زمینه‌ها است. اما پاسخ به اینکه کدام‌یک از زمینه‌ها باید در دستور کار نخست قرار گیرند را می‌توان بر اساس تحلیل‌های ارائه شده در بخش قبل و بر اساس نمره مربوط به شکاف بین

نتایج این مطالعه نشان داد که زمینه‌های مختلف به‌ویژه زمینه‌های خدماتی ازجمله مستعدترین زمینه‌ها جهت ارائه خدمات توسط تعاونی‌ها در سطح روستاها محسوب می‌گردند. توسعه تعاونی‌های مرتبط با بخش کشاورزی می‌تواند نقشی مهم در توسعه بخش کشاورزی، به‌ویژه از طریق ارائه خدمات مشاوره‌ای ایفاء نماید. ارائه خدمات مشاوره‌ای به کشاورزان از طریق تعاونی‌ها رویکردی ارزشمند برای توسعه و نوآوری کشاورزی است. تعاونی‌ها از طریق جابجایی، فرآوری و بازاریابی کالاهای مختلف کشاورزی، تجهیز لوازم کشاورزی و ارائه اعتبار و خدمات مالی مرتبط، می‌توانند نقش محوری در توسعه کشاورزی و روستایی ایفاء می‌کنند. این یافته همسو با یافته‌های برخی از دیگر محققین (Briscoe, 1991; Firouzabadi

استمرار تأمین منابع و دریافت پشتیبانی‌های موردنیاز برای موفقیت در بازار رقابتی کشاورزی اطمینان حاصل می‌کنند، بلکه نقش تعاونی‌ها در تحقق توسعه بخش کشاورزی نیز بیش‌ازپیش نمایان خواهد شد. گذشته از این، ارائه خدمات حمایتی در زمینه مشاغل زنان روستایی و مشاغل خانگی یکی دیگر از زمینه‌های مهمی است که تعاونی‌ها می‌توانند در آن نقش داشته باشند. تعاونی‌ها می‌توانند به زنان کمک کنند تا بر محدودیت‌های محیطی و جنسیتی غلبه کنند، بهره‌وری خود را بهبود بخشند و درآمد خود را افزایش دهند. این قبیل تعاونی‌ها با ارتقای توانمندی زنان و ارائه حمایت‌های لازم از آنان، می‌توانند به عنوان نقطه اتکای قوی برای زنان روستایی عمل کرده و با حمایت از زنان روستایی و توسعه مشاغل خانگی به برجسته‌تر ساختن نقش زنان در فرآیند توسعه روستایی کمک کنند. در همین زمینه امامی و همکاران (Emami et al., 2018) با بررسی نقش تعاونی‌ها در تقویت ویژگی‌های کارآفرینانه و توانمندی فرصت‌شناسی زنان روستایی در استان کرمانشاه رابطه مثبت و معنی‌داری بین تمامی ابعاد کارکردهای تعاونی‌ها با تقویت ویژگی‌های کارآفرینانه و توانایی در شناسایی و ارزیابی فرصت‌های کارآفرینانه زنان به دست آوردند. نتایج مطالعات لطیفی و همکاران (Latifi et al., 2014) و میدور و اوبرین (Meador and O'brien, 2019) نیز بر نقش تعاونی‌ها در توانمندسازی زنان تأکید دارد. مطابق یافته‌های این تحقیق، تعاونی‌ها به ارائه خدماتی چون «تولید، فرآوری و عرضه گیاهان دارویی»، «توسعه فعالیت‌های صنعتی» و «ارائه خدمات به سالمندان روستایی» کمتر توجه داشته‌اند.

این در حالی است که تولید و عرضه گیاهان دارویی توسط تعاونی‌ها به دلایل مختلف ازجمله مزایای زیست‌محیطی، اقتصادی و اجتماعی، ضروری به نظر می‌رسد. تعاونی‌ها قادرند با ادغام گیاهان دارویی بومی در زنجیره ارزش جهانی، ترویج دانش بومی و بهبود دسترسی به داروهای گیاهی باکیفیت به حفاظت از محیط‌زیست، توسعه اقتصادی و رفاه اجتماعی کمک نمایند. آن‌ها می‌توانند با معرفی گونه‌های گیاهی مناسب و مناطق مستعد برای کشت آن‌ها و کمک به فرآیند آموزش کشاورزان و نظارت بر مراحل کاشت، داشت و برداشت، مشارکت مؤثری داشته باشند. طاطیان و همکاران (Tatian, et al., 2014) نیز بر نقش تعاونی‌ها در زمینه تولید و عرضه گیاهان دارویی تأکید نمودند. توسعه فعالیت‌های مبتنی بر زنجیره‌های ارزش و تأمین ازجمله در فعالیت‌های صنعتی توسط تعاونی‌ها با تمرکز بر اصول تعاون می‌تواند به ایجاد کسب‌وکارهای پایدار و جامعه‌محور در محیط‌های روستایی و شهری کمک نماید. از سوی دیگر، نظر به میانگین سنی بالاتر جامعه روستایی نسبت به شهری و به فراخور آن روند سریع‌تر پیر شدن جامعه روستایی «ارائه خدمات به سالمندان روستایی» یکی از زمینه‌های دیگری است که تعاونی‌ها می‌توانند به آن ورود نمایند. این در حالی است که یافته‌های این مطالعه نشان داد که در حال حاضر تعاونی‌ها روستایی در این قبیل زمینه‌ها ارائه خدمات ندارند. این در حالی است که تعاونی‌ها بدون شک می‌توانند از طرق مختلف نظیر فراهم کردن برنامه‌های آموزشی و مراقبت‌های بهداشتی تخصصی به سالمندان و افراد

دارای معلولیت در نواحی روستایی کمک شایان توجهی بنمایند.

درمجموع این مطالعه نشان داد که ارائه خدمات توسط تعاونی‌ها در مورد زمینه‌های شناسایی و معرفی شده در این مطالعه از ضرورت بالایی برخوردار است. در بین این زمینه‌ها و از دیدگاه پاسخگویان «فرآوری محصولات زراعی و دامی»، «ارائه خدمات آموزشی ترویجی به روستاییان» و «تولید و عرضه محصولات صنایع‌دستی» به ترتیب بااهمیت‌ترین حوزه‌ها جهت ارائه خدمات تعاونی‌ها محسوب می‌شوند. تعاونی‌ها می‌توانند به تولیدکنندگان (اعضاء) کمک می‌کنند تا محصولات زراعی و دامی خود را راحت‌تر بازاریابی و فرآوری کرده و لوازم و خدمات تولیدی کافی و باکیفیت‌تر تأمین کنند (Geffersa; Ma, Zheng, and Nnaji, 2023; Zhang et al., 2023). این مطالعه نشان داد تعاونی‌ها با مشارکت در ارائه خدمات آموزشی ترویجی می‌توانند به توسعه و رفاه کلی روستاییان کمک کنند و نیازهای آموزشی، اقتصادی و اجتماعی آن‌ها را برطرف نمایند. در همین زمینه هاشمی و همکاران (Hashemi et al., 2015) نیز بر لزوم ارائه خدمات آموزشی ترویج در تعاونی‌های کشاورزی تأکید نمودند. نتایج تحقیق آن‌ها نشان داد که شرکت در دوره‌های آموزشی ترویج کشاورزی یکی از انگیزه‌های اصلی برای فعالیت کشاورزان در تعاونی‌های کشاورزی است. درنهایت، این مطالعه نشان داد که «تولید و عرضه محصولات صنایع‌دستی» از دیگر خدماتی است که پاسخگویان بر ضرورت وجود آن در قالب تعاونی اتفاق نظر دارند. نقش تعاونی‌ها می‌تواند هم در تولید و عرضه محصولات صنایع‌دستی و هم در تأمین و تهیه مواد اولیه باشد. تعاونی‌ها می‌توانند خرید عمده مواد

اولیه و باکیفیت، هزینه و کیفیت صنایع‌دستی تولیدشده توسط اعضای خود را افزایش داده، ضمن کمک به تسریع بازاریابی، توان رقابت اعضای خود در بازار را ارتقاء دهند. در کنار این امور، ارائه خدمات آموزشی نظیر مهارت‌های طراحی و تولید و تسریع فرآیند تأمین اعتبار برای توسعه کارگاه‌های تولیدی می‌تواند به توسعه صنایع‌دستی و اشتغال و درآمد در جامعه روستایی کمک نماید. این‌ها خود می‌تواند زمینه ساز پایداری و مهاجرت معکوس جوانان شده و با کاهش سهم بخش کشاورزی از سبد درآمدی خانوارهای روستایی، منجر به کاهش فشار بخش کشاورزی بر بهره‌برداری بی‌رویه از منابع طبیعی، نظیر آب‌وخاک، گردد. تشکیل تعاونی‌های صنایع‌دستی یکی از عناصر مهم در تضمین موفقیت این‌گونه کسب‌وکارها است. شعبانی آفرانی و همکاران (Shabani et al., 2022) نیز بیان کردند که یکی از وظایف اصلی تعاونی‌ها تأمین مواد خام و اولیه موردنیاز هنرمندان است. این در حالی است که تعاونی‌های موجود نتوانسته‌اند از عهده این وظیفه برآیند.

درنهایت، مطالعه حاضر نشان داد که زمینه‌های بسیار زیادی در سطح جامعه روستایی وجود دارد که تعاونی‌ها می‌توانند به آن‌ها ورود نمایند و روستائیان نیز تمایل به دریافت خدمات در این زمینه‌ها از تعاونی‌ها دارند. بااین‌وجود بسیاری از این زمینه‌ها از نگاه تعاونی‌های موجود مغفول مانده که خود به مفهوم لزوم یک بازنگری اساسی در نوع، حوزه وظایف و ساختار تعاونی‌های فعلی و حرکت به سمت تعاونی‌های نوینی است که از انعطاف‌پذیری و توانمندی لازم برای پوشش دادن به این زمینه‌ها برخوردار باشند. این مطالعه در فرآیند انجام خود با یک

محدودیت جدی مواجه بود و آن عدم امکان انتخاب نمونه‌ها به شکل کاملاً تصادفی بود که محققین را مجبور نمود از شیوه در دسترس برای انتخاب نمونه‌ها استفاده کنند که ممکن است باوجود سعی محققین در انتخاب یک نمونه برآیند بر تعمیم‌پذیری یافته‌ها اثرگذار باشد.

سهم مشارکت نویسندگان

علی‌اکبر براتی: (مفهوم‌پردازی، روش‌شناسی، گردآوری اطلاعات و تحلیل داده‌ها، تدوین، ویرایش و بازبینی).
حجت ورمزیاری: (مفهوم‌پردازی، روش‌شناسی، گردآوری اطلاعات و تحلیل داده‌ها، مرجع دهی،

تدوین، ویرایش و بازبینی).

حسین شعبانعلی فمی: (مفهوم‌پردازی، روش‌شناسی، گردآوری اطلاعات و تحلیل داده‌ها).
منوچهر نظری زاده: (مفهوم‌پردازی، روش‌شناسی، گردآوری اطلاعات و تحلیل داده‌ها).

تشکر و قدردانی

این مطالعه با حمایت مادی و معنوی دانشگاه تهران و دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی تعاون معاونت امور تعاون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به انجام رسیده است که بدین‌وسیله از حمایت هر دو نهاد تقدیر و تشکر می‌گردد.

Reference

- Aazami, M., Pouya, m., & Moradi Maryamnegari, J. (2023). Comparative analysis of social networks of rural cooperatives in Kermanshah province. *Co-Operation and Agriculture*, 12(46), -. <https://doi.org/10.22034/ajcoop.2023.349146.1786>
- Abalo, J., Varela, J., & Manzano, V. (2007). Importance values for Importance-Performance Analysis: A formula for spreading out values derived from preference rankings. *Journal of Business Research*, 60(2), 115-121. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2006.10.009>
- Abebaw, D. and Haile, M.G. (2013). The impact of cooperatives on agricultural technology adoption: Empirical evidence from Ethiopia. *Food Policy*, 38, 82-91. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.foodpol.2012.10.003>
- Amani, N., Taghizadeh, H., & Iranzadeh, S. (2022). Providing a causal model form lean production tools affecting sustainability of supply chain in production cooperatives in East Azerbaijan province. *Co-Operation and Agriculture*, 11(41), 61-81. <https://doi.org/10.22034/ajcoop.2022.288407.1688>
- Arefi, M., Keikha, A., & Ghasemi, M. (2023). Identification and prioritization of factors influencing on empowerment of cooperatives. *Co-Operation and Agriculture*, 12(45), 134-147. <https://doi.org/10.22034/ajcoop.2023.378147.1814>
- Azami, A., Soleymani, A., & Aghahi, H. (2011). Measuring villagers' satisfaction with rural cooperative in Kermanshah province. *Regional Planning*, 1(2), 15-26. https://jzpm.marvdasht.iau.ir/article_958_48e1b424f1ae17ad7435e5beac7f544a.pdf
- Bazi, A., Palouj, M., Lavaei Adaryani, Rasool, & Behrooz, A. (2023). Designing and explaining the strategic model for recognizing entrepreneurial opportunities in knowledge-based cooperative companies active in the agricultural sector. *Co-Operation and Agriculture*, 12(47), 1-26. <https://doi.org/10.22034/ajcoop.2023.380399.1816>
- Briscoe, R. (1991). Making worker cooperatives effective in south pacific. *Journal of Pacific Studies*, 16, 28-47.
- Chawviang, A. and Kiattisin, S. (2022). Sustainable Development: Smart Co-Operative Management Framework. *Sustainability*, 14(6), 3641. <https://www.mdpi.com/2071-1050/14/6/3641>
- Coleman, J.S. (1988). Social Capital in the Creation of Human Capital. *American Journal of Sociology*, 94, S95-S120. <https://doi.org/10.1086/228943>
- Duque, L. (2016). Tsuyoshi Sato lecture award Bayanihan: Doing together, achieving together [Journal Article]. *New Zealand Journal of Occupational Therapy*, 63(1), 15-19. <https://search.informit.org/doi/10.3316/informit.988855914622744>

- Emami, E., Hosseini, G., & Yaghoubi Farani, A. (2018). The Role of Cooperatives in Strengthening Entrepreneurial Characteristics and Opportunity Identification Competencies of Rural Women in Kermanshah Province. *Co-Operation and Agriculture*, 7(27), 29-60. <https://doi.org/10.22034/a.jcoop.2018.80671>
- Firouzabadi, S.A. and Hosseini, S.R. (2011). Analysis of the problems and barriers of the rural cooperatives in agricultural products marketing: Case study of rural cooperatives of Koushk Hezar Beyza village, Fars. *Community Development (Rural and Urban)*, 3(1), 131-148. https://jrd.ut.ac.ir/article_22841_ba96ce05467d03e45da1fdb888471c4c.pdf
- Freeman, R.E., Dmytriiev, S.D., & Phillips, R.A. (2021). Stakeholder Theory and the Resource-Based View of the Firm. *Journal of Management*, 47(7), 1757-1770. <https://doi.org/10.1177/0149206321993576>
- Gallotti, M. and Frith, C.D. (2013). Social cognition in the we-mode. *Trends in Cognitive Sciences*, 17(4), 160-165. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.tics.2013.02.002>
- Geffersa, A.G. Does cooperative membership enhance inorganic fertilizer use intensity? Panel data evidence from maize farmers in Ethiopia. *Annals of Public and Cooperative Economics*, n/a(n/a). <https://doi.org/10.1111/apce.12446>
- Getnet, K. and Anullo, T. (2012). Agricultural cooperatives and rural livelihoods: evidence from Ethiopia. *Annals of Public and Cooperative Economics*, 83(2), 181-198. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1467-8292.2012.00460.x>
- Glaeser, E., Laibson, D., & Sacerdote, B. (2000). The economic approach to social capital "NBER Working Paper n 7728, June.
- Hashemi, F., Malekmuhamadi, I., & Muvahedmuhamadi, H. (2015). The effectiveness of educational extension services in agricultural cooperatives of Tehran and Alborz provinces, Iran. *Journal of Agricultural Education Administration Research*, 7(32), 56-69. <https://doi.org/10.22092/jaeer.2015.102957>
- Hassan, R.M. and Kong, R. (2016). Factors influencing entrepreneurship: A comparative analysis among farmers in Shaanxi, Shandong, Henan and Gansu provinces, China. *African Business and Management Research Journal*, 1(2), 15-27.
- Hassanzadeh, K., Choobchian, S., Karami dehkordi, E., & Momenpor, Y. (2023). The role of rural production cooperatives in improving rural households' welfare in the Miandoab Township. *Co-Operation and Agriculture*, 12(45), 1-24. <https://doi.org/10.22034/a.jcoop.2023.318707.1753>
- Henry, H. and Schimmel, C. (2011). *Cooperatives for people-centred rural development*. International Labour Office Rural Policy Briefs.
- Kalantari, K., Asadi, A., Rahimian, M., Mohammadi, Y., Ansari, A., & Torfi, A. (2011). The Situation of Social Capital in Rural Production Corporations in Koohdasht County of Lorestan Province and Its Factors [original]. *Social Welfare*, 11(42), 129-152. <http://refahj.uswr.ac.ir/article-1-731-fa.html>
- Kalogiannidis, S. (2020). Economic cooperative models: agricultural cooperatives in Greece and the need to modernize their operation for the sustainable development of local societies. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 10(11), 452-468.
- Karim, M.H. (2015). Challenges of Iran's Rural Cooperative Networks [Research]. *SPACE ECONOMY & RURAL DEVELOPMENT*, 4(13), 173-196. <https://doi.org/10.18869/acadpub.serid.4.13.173>
- Karimi, S., Karami, A., & Alipanahyan, F. (2023). Investigating the role of social capital in the success women's Production Cooperative in Dena County. *Co-Operation and Agriculture*, 11(44), 42-55. <https://doi.org/10.22034/a.jcoop.2023.320690.1758>
- Kolagar, P. and Aghaie, M. (2014). Study the Role of Entrepreneurship in the Development of Rural Cooperatives. *Journal of Studies in Entrepreneurship and Sustainable Agricultural Development*, 1(1), 61-83. <https://doi.org/10.22034/gahr.2022.341751.1716>
- Latifi, S., Saadi, H., & Shabanali Fami, H. (2014). The role of hand-made carpet cooperatives in empowering women in Hamadan province. *Geography and Development*, 12(37), 119-132. <https://doi.org/10.22111/gdij.2015.1823>
- Ma, W., Zheng, H., & Nnaji, A. (2023). Cooperative membership and adoption of green pest control practices: Insights from rice farmers. *Australian Journal of Agricultural and Resource Economics*, 67(3), 459-479. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/1467-8489.12519>
- Meador, J.E. and O'Brien, D. (2019). Placing Rwanda's agriculture boom: trust, women empowerment and policy impact in maize agricultural cooperatives. *Food Security*, 11(4), 869-880. <https://doi.org/10.1007/s12571-019-00944-9>

- Milovanovic, V. and Smutka, L. (2018). Cooperative rice farming within rural Bangladesh. *Journal of Cooperative Organization and Management*, 6(1), 11-19. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.jcom.2018.03.002>
- Nazari, H., Shiri, N., & Khoshmaram, M. (2023). Role of entrepreneurial management components in organizational entrepreneurship development: A case of agricultural cooperatives in Kermanshah township. *Co-Operation and Agriculture*, 11(44), 1-16. <https://doi.org/10.22034/a.jcoop.2023.291308.1701>
- Nazarizadeh, M., Barati, A.A., and Varmazyari, H. (2024). *Feasibility of developing new types of cooperatives in the rural community of Savojbolagh county* University of Tehran. Tehran.
- Nouri, F., Samadzad, S., & Ghahremani nahr, J. (2019). Structural-interpretative patterns of factors affecting the sustainable development of agricultural production cooperatives (case study: East Azerbaijan province). *Journal of Agricultural Economics and Development*, 33(3), 281-297. <https://doi.org/10.22067/jead2.v33i3.77644>
- Nuredin, M. and Byeong Wan, L. (2015). Role of Cooperatives in Rural Development, the Case of South Nations Nationalities and People Region, Ethiopia. *Science Journal of Business and Management*, 3(4), 102-108. <https://doi.org/10.11648/j.sjbm.20150304.12>
- Onyeiwu, S. and Jones, R. (2003). An institutionalist perception of cooperative behavior. *The Journal of Socio-Economics*, 32(3), 233-248. [https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S1053-5357\(03\)00037-4](https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S1053-5357(03)00037-4)
- Sarkar, A., Wang, H., Rahman, A., Qian, L., & Memon, W.H. (2022). Evaluating the roles of the farmer's cooperative for fostering environmentally friendly production technologies-a case of kiwi-fruit farmers in Meixian, China. *Journal of Environmental Management*, 301, 113858. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2021.113858>
- Shabanali Fami, H., Choobchiyan, S., Rahimzade, M., & Rasooli, F. (2006). Women's cooperatives in Iran: recognition and analysis of success. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 4(2), 89-109. <https://doi.org/10.22051/jwsps.2006.1272>
- Shabani Afarani, E., Shahzeidi, M., & Kiani Babukani, A. (2022). Identifying the problems of handicrafts cooperatives: A qualitative study in Isfahan city. *Journal of Economic & Developmental Sociology*, 11(2), 145-168. <https://doi.org/10.22034/jeds.2023.51704.1656>
- Shahbazi, H. (2022). Strategic agricultural entrepreneurship in sustainable rural development. *Geography and Human Relationships*, 5(2), 243-248. <https://doi.org/10.22034/gahr.2022.341751.1716>
- Sharifzadeh, M.S., Yazdani, M., Abdollahzadeh, G., & Mahboobi, M.R. (2020). Entrepreneurial supply chain management in the rural production cooperative and joint-stock farming companies in North Khorasan province: A comparative case study. *Co-Operation and Agriculture*, 9(34), 171-205. <https://doi.org/10.22034/a.jcoop.2020.118638>
- Shi, J., Zhang, J., Xie, N., Yang, Z., & Luo, J. (2022). An Agricultural Supply Chain Coordination Model: The Case of Trinity Comprehensive Cooperation Organization in China. *Sustainability*, 14(14), 8879. <https://www.mdpi.com/2071-1050/14/14/8879>
- Tatian, M., Tamartash, R., & Ghorbanalinejad, J. (2014). Assess the willingness of villagers to medicinal plants cooperative for entrepreneurship in the Hezarjarib area, Behshahr [Research]. *Journal of Entrepreneurial Strategies in Agriculture*, 1(2), 82-95. <http://jea.sanru.ac.ir/article-1-78-fa.html>
- Tilahun, M., Maertens, M., Deckers, J., Muys, B., & Mathijs, E. (2016). Impact of membership in frankincense cooperative firms on rural income and poverty in Tigray, Northern Ethiopia. *Forest Policy and Economics*, 62, 95-108. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.forpol.2015.08.009>
- Wanyama, F.O. (2016). Cooperatives and the Sustainable Development Goals A contribution to the post-2015 development debate.
- Zeuli, K.A. and Radel, J. (2005). Cooperatives as a community development strategy: Linking theory and practice. *Journal of Regional Analysis and Policy*, 35(1). <https://doi.org/10.22004/ag.econ.132302>
- Zhang, J., Luo, J., & Li, J. (2021). Agricultural co-operatives participating in supply chain integration in China: A qualitative comparative analysis. *PLOS ONE*, 16(4), e0250018. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0250018>
- Zhang, Y., Lu, Q., Yang, C., & Grant, M.K. (2023). Cooperative membership, service provision, and the adoption of green control techniques: Evidence from China. *Journal of Cleaner Production*, 384, 135462. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2022.135462>